

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Bertus Boivin / Eric van der Bilt

27

Wandelroute

Het Nuilerveld

Het Nuilerveld ligt tussen de A28 en de spoorlijn Hoogeveen-Assen ter hoogte van het dorp Pesse. Een eeuw geleden maakte het veld deel uit van een groot heidegebied dat zich van de Kraloër heide tot de Boerenveensche Plassen uitstrekte.

Het ruim zestig hectare grote Nuilerveld hoort zonder twijfel tot de minst bezochte terreinen van 'Het Drentse Landschap'. Althans tot nu toe, want wij nodigen u graag uit om er een kijkje te komen nemen. De lengte van de route is van dien aard dat u gemakkelijk op een doordeweekse avond kunt besluiten even een rondje Nuilerveld te maken. Het kleine heidereservaat is zo'n bezoekje meer dan waard! De wandelroute is uitgezet met paaltjes met een paarse kop.

1 Volg het pad vanaf de parkeerplaats. Via het schapenrooster komt u het veld op. De route gaat min of meer rechtdoor het veld over.

Toen men in de eerste helft van de twintigste eeuw met de ontginning van het gebied tussen Spier en Pesse begon, werd dit deel van het Nuilerveld overgeslagen. De duinen en plateaus maakten het terrein buitengewoon geaccidenteerd en bovendien was de grond erg schraal. U zult onderweg op verschillende plaatsen het stuifzand aan de oppervlakte zien. Geen wonder dat men besloot zich de moeite besparen en dit deel van het Nuilerveld niet 'aan te maken'.

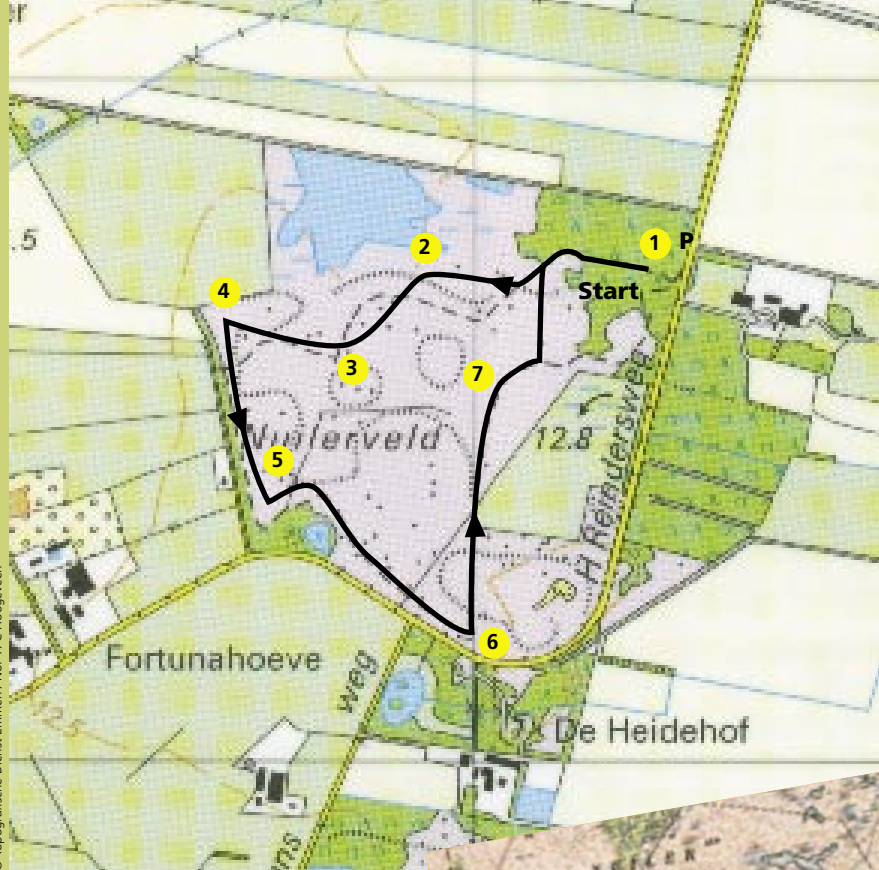
In de jaren vijftig werden de beste stukken van het veld met bos ingeplant. Inmiddels heeft 'Het Drentse Landschap' het grootste deel van deze naaldbomenakkers weer laten kappen om het open heidelandschap zoveel mogelijk terug te krijgen. Onderweg zult u tientallen boomstobben zien staan. Over een aantal jaren zullen deze zijn weggerot. Met name aan het begin van de wandeling - u bent dan nog buiten het ingerasterde gedeelte - is nog het een en ander

van de bosbouw te zien. Er staat onder andere nog een aantal flinke exemplaren van de Schijnjuncipres (*Chamaecyparis*).

2 Aan de noordwestkant van het veld ligt achter een rij bomen een natte laagte. Het pad kronkelt terug het veld over.

Wat er nu als een vennetje uitziet, was aan het eind van de jaren negentig nog een keurige aardappelakker. Toen 'Het Drentse Landschap' de kans kreeg haar terrein aan de noordkant uit te breiden, besloot men de zaak ter plekke dras-

© Topografische Dienst Emmen / No. 17C Hoogeveen

Situatie A° 1900 >

Archief HDL

Startpunt Ten noorden van het dorp Pesse de Hendrik Reindersweg nemen. Na twee haakse bochten parkeren op het parkeerplaatsje links van de weg.

Lengte route 2 km.

Benodigde tijd 1 uur.

Begaanbaarheid paden Goed te belopen in alle jaargetijden

Honden Niet toegestaan vanwege de schapen.

Openbaar vervoer Buslijn Hoogeveen-Meppel, uitstappen halte Kerk in Pesse (zie www.9292ov.nl). Vanaf de halte is het via het dorp Pesse (Oostering) en de Kampiepensweg 2,5 kilometer naar punt 5 in de route.

foto: Jaap de Vries

3 Halverwege het terrein maakt het pad een scherpe bocht naar rechts.

U komt hier in het meest geaccidenteerde gedeelte van het terrein. Hier en daar ontstaan mede dankzij de begrazing echte stuifzandgebiedjes met bijbehorende vegetatie. Het is een geliefde woonplek voor de Heidevlinders. Dit soort kale stukken in de heide hebben deze vlinders nodig om hun eitjes af te zetten op lange grasstengels. Zo'n plekje verdedigen ze met hand en tand tegen indringers en u bent dus gewaarschuwd!

4 Aangekomen aan de rand van het terrein volgt de route linksaf de bossingel.

Dit punt in de route is een mooie gelegenheid om via het hek even het terrein af te lopen en over het vlakke landbouwgebied richting Nuil en de A28 te kijken. Als u zich daarna omdraait om terug te gaan naar het 'bultige' veld, begrijpt u in één oogopslag waarom de ontginners deze beker destijds aan zich voorbij lieten gaan...

5 Ter hoogte van de boerderij wijst een volgend paaltje u weer linksaf het veld op.

Rechts van het paadje terug naar de heiligt tussen de berken een fraaie vijver die vanaf het veld met slootjes gevoed wordt. De sloten zijn destijds gegraven om delen van het veld beter begaanbaar of 'bebosbaar' te maken. Maar waarom maakte iemand er dan zo'n mooie ronde vijver van met zelfs een eilandje middenin? Maar waarom altijd een 'waarom'? Mag 'gewoon mooi' ook?

tisch aan te pakken. Er werd veel grond afgevoerd om de zogeheten bouwvoor te verwijderen. Dat is de bovenste laag die jarenlang intensief bemest werd. Dit afgraven is een radicale manier om de grond te verschralen en de vegetatie die van oudsher op een Drents heideveld thuishoort, optimale kansen te bieden. Sindsdien staat een deel van dit nieuwe stuk vrijwel permanent onder water. Met name liefhebbers van een vochtige bodem als Dophei, Oeverkruid en Zonnedaauw zijn in snel tempo begonnen het gebied in bezit te nemen. De waterplasjes zijn tegen de avond vaak de ontmoetingsplek van de heideschapen en de Schotse hooglanders die hier voor 'Het Drentse Landschap' de bosontwikkeling binnen de perken moeten zien te houden. Het effect van hun inspanningen is onderweg onder andere goed te zien aan de afgevreten opslag van jonge berkjes.

Dophei

foto: Gert Vording

6 Aangekomen aan de overzijde van het veld ter hoogte van boerderij De Heidehof maakt de route een scherpe bocht naar links over een oud pad terug het veld op.

Links van het pad ziet u een hoge rand door het veld lopen. 'Herentaofels' heten ze in het Drents. Op sommige plaatsen steken ze wel twee meter boven het maaiveld uit. Geomorfologen noemen dit opvallende aardkundige verschijnsel een plateaurestduin. Loop even naar boven en het zal u in natte tijden opvallen dat het boven veel natter is dan beneden. Ook zullen de kenners van het plantenrijk er veen-

planten aantreffen als Dophei, Veenbies en Zonnedauw. Het water op deze hooggelegen plateaus wordt vastgehouden doordat er in het duin een voor water ondoordringbare laag zit. In de droge zomer van 2003 zat het grondwater op het plateau op veertig centimeter diepte, ofwel anderhalve meter boven de oppervlakte van de directe omgeving. Bij deze plateaurestduinen hoort het merkwaardige verhaal van de 'grote omkering' van het landschap. Deze omkering begon tijdens de laatste ijstijd toen de plateaus juist de laagste delen van het terrein vormden. Toen het klimaat steeds droger begon te worden, stierven de struiken en planten op de

Succesvolle inburgering

Als u op een zomeravond over het Nuilerveld wandelt, zult u gegarandeerd de Boomleeuwerik (*Lullula arborea*) horen zingen. Jac. P. Thijsse had vier bijvoeglijke naamwoorden nodig om hun gezang te duiden als 'een opeenvolging van trillende, fluitende, jodelende, zeer melodieuze geluidjes'. Het meest kenmerkend is het steeds herhaald 'lu-lu-lu'. (Beluister het geluid op www.natuurinformatie.nl, zoeken op 'boomleeuwerik'.)

De Boomleeuwerik is kleiner dan de Veldleeuwerik. Het is een bruin vogeltje met een opvallend korte staart. Hij houdt van droge open heidevelden met zandverstuivingen. Hier en daar moet een boom staan om in te kunnen zingen. Toen het slecht ging met de heidevelden, ging het ook slecht met de Boomleeuwerik. Begin jaren zeventig waren er minder dan duizend broedparen in Nederland. Volgens de laatste tellingen zijn het er inmiddels al weer meer dan vijfduizend.

foto: Frits van Daalen/FN

foto: Joop van de Merbel

hogere plekken het eerst en kreeg de wind er vat op het zand. De lagere veenachtige delen verstoven niet doordat de begroeiing hier stand wist te houden. Er 'plakte' zelfs extra zand vast op de natste plekken waardoor het hier juist hoger werd. Het eind van het verhaal was dat wat eens begroeide laagtes waren, voortaan de hoogste delen van het terrein vormden.

7 Na een heel stuk de grens tussen hoog en laag te hebben gevolgd buigt het pad naar rechts naar de doorgang in het raster waar u het veld opgekomen bent en bent u zo weer op de parkeerplaats.

Het laatste deel van het veld waar de route langs komt, gaat 'Het Drentse Landschap' in het najaar van 2005 aanpakken. Hier zal een deel van de heide geplagd worden en zal de bosopslag worden verwijderd. Plaggen is een doeltreffende, maar relatief dure methode om de heide te verschralen. De Stichting bereidt dit soort projecten dan ook lange tijd van tevoren voor.

© Stichting 'Het Drentse Landschap' (juni 2005)

Bezoekadres: Kloosterstraat 5 – 9401 KD Assen – Postadres: Postbus 83 – 9400 AB Assen
Tel. (0592) 31 35 52 – e-mail: mail@drentslandschap.nl